

บทที่ 7

อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ในพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดบุรีรัมย์ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลที่อำเภอสตึก มีระยะทางห่างจากบ้านกระโพ และบ้านตากกลาง ซึ่งเป็นหมู่บ้านข้างของจังหวัดสุรินทร์ ราว 26.2 กิโลเมตร บรรพบุรุษชาวไทยภูมิจึงมีความชำนาญในการจับช้างป่าจากบ้านกระโพ และบ้านตากกลางได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองบัวเจ้าป่า ก่อสร้างบ้านเรือนตั้งเป็นชุมชน ตั้งวัดหนองบัวเจ้าป่า และชุมชนร่วมจิตศรัทธา ร่วมแรงร่วมใจกันเตรียมวัสดุช่วยช่างฉนวนในการสร้างอุโบสถให้มีประโยชน์ใช้สอยเป็นที่ประชุมสงฆ์ในการทำสังฆกรรมตามพุทธบัญญัติ ปรากฏเด่นชัดด้วยคุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ ซึ่งเป็นคุณค่าที่รับรู้จากประสาทสัมผัสทุกด้าน ได้แก่ รูปทรง ขนาด สี ผิวนูนผิวส และวัสดุที่ประกอบขึ้นเป็นกายภาพ ทั้งคุณค่าทางศิลปกรรม ในส่วนลวดลายปูนปั้นเขียนสีที่ประดับผนัง และความงดงาม อ่อนช้อยของเครื่องบนหลังคาไม้แกะสลัก รวมถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ดังภาพที่ 7.1 โดยมีรายละเอียดการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 7.1 อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ที่ตั้ง วัดหนองบัวเจ้าป่า หมู่ 5 ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

พิกัด 15.27994 N, 103.28356 E

อายุของอาคาร 72 ปี สร้างในปี พ.ศ. 2488

ประวัติความเป็นมาของชุมชนและวัด

ในอดีตบริเวณริมแม่น้ำมูลแห่งนี้กลุ่มคนชาวไทยกวยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความชำนาญในการจับช้างป่าได้เดินทางมาตั้งรกรากอยู่ โดยอพยพมาจากบ้านกระโพ และบ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากโขลงช้างป่าได้อพยพหนีไปอยู่เขตป่าเขาใหญ่ เมื่อการเพิ่มของประชากรจากระดับครัวเรือนขยายจนเป็นระดับหมู่บ้าน จนในปี พ.ศ. 2450 ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดสร้างที่พักสงฆ์ขึ้นโดยการนำของนายนวน กานะ (ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน) ได้จัดสร้างวัดใกล้หนองบัวจึงได้ชื่อว่า “วัดหนองบัวเจ้าป่า” สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย บนโฉนดที่ดินเลขที่ 216532 มีเนื้อที่ 20 ไร่ 1 งาน 35 ตารางวา

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

อุโบสถหลังนี้ได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2488 โดยมีพระครูสุจิตต์ ธรรมประหารฐ์ (หลวงพ่อเฮา) ตำแหน่งเจ้าอาวาส (ปี พ.ศ. 2486 ถึงปี พ.ศ. 2496) เจ้าคณะอำเภอและรองเจ้าคณะจังหวัดในขณะนั้นเป็นผู้นำ โดยพลังศรัทธาร่วมแรงร่วมใจจากชาวบ้านในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ บ้านขาม บ้านคูขาด บ้านหนองไผ่ที่มีจิตศรัทธาและบริจาคทรัพย์ ชุมชนร่วมกันก่อสร้างเริ่มจากการปรับพื้นที่ ฝังป่าไผ่ ถมดิน โดยช่วยกันขนดินตลิ่งของแม่น้ำมูลมาถมที่ใช้ไม้ไผ่มาทำเป็นไม้ท่อนหน้าดินเพื่อให้ดินแน่น ส่วนตัวอุโบสถได้ว่าจ้างช่างชาวยวนที่มีฝีมือทางช่างก่อสร้างถนัดงานปูนเป็นผู้ก่อสร้าง (เนื่องจากคนในชุมชนไม่มีใครถนัดด้านงานก่อสร้าง) ขั้นตอนการก่อสร้างของช่างยวนเริ่มจากการเผาอิฐ โดยใช้พื้นที่ที่ไกลออกจากหมู่บ้านเล็กน้อย (บริเวณที่ตั้งเมรุในปัจจุบัน) เป็นบริเวณเตาเผา เมื่อเผาเสร็จชาวบ้านได้ช่วยกันหาบมาไว้บริเวณสถานที่ก่อสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกให้ช่างและร่นระยะเวลาที่ใช้ในการก่อสร้าง สีธรรมชาติที่ใช้เขียนประดับผนังภายนอกอุโบสถมีการผสมเปลือกหอยโดยนำมาเผาแล้วทำให้ละเอียดผสมกับสีทำให้สีมีความคงทน การก่อสร้างครั้งนี้ใช้งบประมาณในการก่อสร้างประมาณ 8,000 บาท จากนั้นได้มีการฉลองอุโบสถขึ้นในปี พ.ศ. 2490 เป็นเวลา 2 วัน 2 คืน ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ. 2491 และได้ถือเป็นอุโบสถสำคัญของชุมชนและชุมชนใกล้เคียงที่ใช้ในการประกอบสังฆกรรมตั้งแต่นั้นมา

ประวัติการซ่อมแซม/บูรณะ ในปี พ.ศ. 2523 พระครูอนุรักษ์ ชลาชัย (หลวงพ่หอม) ตำแหน่งเจ้าอาวาส ได้มีการซ่อมแซมส่วนหลังคาของอุโบสถที่ชำรุด โดยทำการเปลี่ยนวัสดุผนัง หลังคาจากแผ่นกระเบื้องว่าเป็นแผ่นหลังคาสังกะสีลอนลูกฟูก ส่วนตัวอาคารยังไม่มีประวัติการซ่อมแซมใด ๆ นอกจากการถมดินรอบอาคารสูงเท่ากับความสูงของหนึ่งชั้นบันได ดังภาพที่ 7.2 และต่อมาในปี พ.ศ. 2548 อาคารได้รับการบูรณะโดยเป็นโครงการอนุรักษ์ของจังหวัดทหารบกบุรีรัมย์ กระทรวงกลาโหม มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ร่วมกับสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ องค์การบริหารส่วนตำบลสตึก กำหนดผู้ใหญ่บ้านและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ โดยมีห้างหุ้นส่วนจำกัด ไพรลดา เป็นผู้ดำเนินการบูรณะระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ถึงวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 950,000 บาท ผลของการอนุรักษ์ทำให้สามารถรักษาอุโบสถให้คงความแท้ที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแห่งหนึ่งของภาคอีสานไว้ได้ ดังภาพที่ 7.3

ภาพที่ 7.2 อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าก่อนการบูรณะโดยกรมศิลปากร ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2548

ภาพที่ 7.3 อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าระหว่างการบูรณะโดยกรมศิลปากร ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2549

การใช้สอย

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อุโบสถใช้เป็นที่ประกอบสังฆกรรมของพระภิกษุสงฆ์ เช่น การให้อุปสมบท การกรานกฐิน การปวารณา ฯลฯ โดยมีพื้นที่ใช้สอยภายในขนาดกว้างประมาณ 3.76 เมตร ยาวประมาณ 7.22 เมตร รวมพื้นที่ 27.14 ตารางเมตร

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าเป็นอุโบสถแบบทึบ ก่ออิฐถือปูน ขนาด 4 ห้อง ผนังแบบมีมุขลดด้านหน้า ก่อสร้างโดยช่างญวน ผนังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้างประมาณ 4.84 เมตร ยาวประมาณ 8.36 เมตร มีมุขลดด้านหน้าขนาดกว้าง 1.64 เมตร ยาว 2.53 เมตร ฐานอาคารยกสูงกว่าระดับดิน มีบันไดขึ้นทางด้านหน้า จำนวน 3 ชั้น ตัวอุโบสถมีโครงสร้างเสาแกน ก่อผนังอิฐฉาบปูนทั้งภายในและภายนอก โดยฉาบปูนทับเสาไม้และเขียนสีทั้งหลังเป็นรูป และลวดลายต่าง ๆ เช่น รูปเทวดา รูปพระแม่ธรณีบีบมวยผม ลายพันธุ์พฤกษา ลายเทพพนม เป็นต้น เหนือประตูหน้าต่างมีปูนปั้นรูปซุ้มโค้งประดับลวดลายปูนปั้นตามแบบอย่างศิลปกรรมพื้นถิ่นอีสาน สร้างโดยช่างญวนที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส ราวบันได 2 ข้าง ประดับด้วยนาคปูนปั้น ส่วนหลังคาเป็นเครื่องไม้มุงด้วยกระเบื้องว่าว หลังคาทรงจั่วเปิด มีลักษณะสองชั้น ๆ ละสองตับ และมีหลังคาลาดที่คลุมมุขลดด้านหน้าที่มีลักษณะสองตับ มีส่วนประดับหน้าบันลักษณะเครื่องลายอง ประกอบด้วย ซ่อฟ้า ตัวลายอง ไบระกา นาคสะดุ้ง และหางหงส์ที่ทำจากไม้

แกะสลัก ภายในอุโบสถเป็นโถง ฝาเพดานเป็นแผ่นไม้เนื้อแข็ง ฐานชุกชี รัตนบัลลังก์ประดิษฐาน พระประธานปางมารวิชัยซึ่งนายเสรี อิศรางกูล ณ อยุธยา เป็นผู้นำมาถวาย

อุโบสถมีลักษณะเด่นที่งดงามอยู่ที่ส่วนประดับหลังคาเครื่องลายอง ได้แก่ ซ่อฟ้า (แบบ ปากนก) ใบระกา ลายอง นาคสะดุ้ง ทางหงส์ที่เป็นไม้แกะสลักที่งดงามอ่อนช้อย และศิลปะปูนปั้นเขียนสีประดับผนังภายนอกที่เป็นลักษณะของศิลปะแบบชาวบ้าน นอกจากนี้ยังก่อโค้งแบบ ครึ่งวงกลม (Semi Circular Arch) เหนือซุ้มประตู ซุ้มหน้าต่าง และบันไดที่มีลักษณะผายออก แสดงลักษณะผลงานของช่างฉนวนอย่างเห็นได้ชัด ดังภาพที่ 7.4

ภาพที่ 7.4 อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าหลังการบูรณะโดยกรมศิลปากร ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2556

โครงสร้างและวัสดุ

เสา เสาใช้ไม้จิก ไม้แต้ และไม้ตะเคียนหน้าตัดรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จำนวน 14 ต้น อยู่ในแนวเดียวกับผนัง

ผนัง ผนังก่ออิฐถือปูน ผนังหนาประมาณ 0.37 เมตร ภายในฉาบปูนเรียบ (โดยฉาบทับหน้าเสา) ไม่มีภาพจิตรกรรมประดับผนังภายใน แต่ผนังภายนอกฉาบปูนทาสีมีการประดับลวดลายปูนปั้นเขียนสีตามศิลปะแบบชาวบ้านเป็นภาพต่าง ๆ เช่น เทพธิดา สัตว์ ธงชาติ พานรัฐธรรมนูญ และลวดลายเครือเถา สีที่ใช้ทาอาคารภายนอกมีส่วนผสมของเปลือกหอยทำให้เพิ่มอายุของสีให้คงทน เมื่อหาพื้นที่ผนังอาคารรวมประมาณ 130 ตารางเมตร มีพื้นที่ช่องเปิดประมาณ 6.80 ตารางเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.23 ของพื้นที่ผนัง

พื้น พื้นภายในอาคารเป็นพื้นซีเมนต์ขัดมัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 มีการปูวัสดุผิวพื้นด้วยกระเบื้องเซรามิก

ฝ้าเพดาน ฝ้าเพดานแผ่นไม้เนื้อแข็งไม่เล่นระดับ ไม่มีการประดับใด ๆ ดังภาพที่ 7.5 มีช่องสำหรับบำรุงรักษาโครงสร้างหลังคา จากระดับพื้นภายในถึงฝ้าเพดานสูง 3.85 เมตร

หลังคา โครงสร้างหลังคาใช้ไม้เนื้อแข็ง สภาพดี ใช้กระเบื้องว่าว เป็นวัสดุคลุมหลังคาแทนแผ่นหลังคาสังกะสีลอนลูกฟูก ซึ่งเป็นการใช้วัสดุคลุมหลังคาให้เหมือนวัสดุดั้งเดิม ดังภาพที่ 7.6

ภาพที่ 7.5 ผนัง พื้น ฝ้าเพดานภายในอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.6 หลังคา และซุ้มหน้าต่าง อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ประตู เป็นประตูไม้ลูกฟัก บานเปิดคู่ จำนวน 1 ชุด อยู่ด้านหน้าอุโบสถ ขนาดบานกว้างประมาณ 0.50 เมตร สูง 2.00 เมตร วงกบไม้ขนาดหน้าตัด 0.04 x 0.16 เมตร

หน้าต่าง เป็นหน้าต่างลูกฟักไม้บานเปิดคู่ จำนวน 6 ชุด ขนาดบานกว้าง 0.40 เมตร สูง 1.20 เมตร วงกบไม้ขนาดหน้าตัด 0.04 x 0.16 เมตร ภายนอกทำซุ้มหน้าต่างโค้งประดับลวดลายปูนปั้น

บันได บันไดทางขึ้นด้านหน้าอุโบสถจำนวน 5 ขั้น บันไดมีลักษณะผายกว้างออก อันเป็นเอกลักษณ์ของฝีมือช่างฉวน รวบบันไดปั้นปูนรูปนาคเผ้าบันได 1 คู่ ดังภาพที่ 7.7

ภาพที่ 7.7 บันไดทางขึ้นหน้าอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ส่วนประดับทางสถาปัตยกรรม

ศิลปะปูนปั้นประดับผนัง บริเวณหน้าบันและผนังด้านนอกของอุโบสถมีการประดับตกแต่งด้วยศิลปะปูนปั้นแบบนูนต่ำ และระบายสีธรรมชาติที่ผสมเปลือกหอยเพื่อให้เกิดความคงทนต่อการยัดเกาะของสีโดยไม่ปรากฏนามของช่างผู้สร้างสรรค์ เป็นรูปลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายพันธุ์พฤกษา ลายเทพพนม เทวดา พระ พระแม่ธรณีบีบมวยผม เมฆลารามสูตร พานรัฐธรรมนูญ ครุฑ ราหู เป็นต้น เหนือประตูหน้าต่างมีปูนปั้นรูปซุ้มโค้งสร้างโดยช่างฉวนที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส ประดับลวดลายปูนปั้นตามแบบอย่างศิลปกรรมแบบชาวบ้านที่งดงาม ดังภาพที่ 7.8 ถึงภาพที่ 7.10

ภาพที่ 7.8 ศิลปะปูนปั้นนูนต่ำประดับหน้าบัน อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.9 ศิลปะปูนปั้นนูนต่ำประดับผนังด้านทิศเหนือของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.10 ศิลปะปูนปั้นนูนต่ำประดับผนังด้านทิศใต้ของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

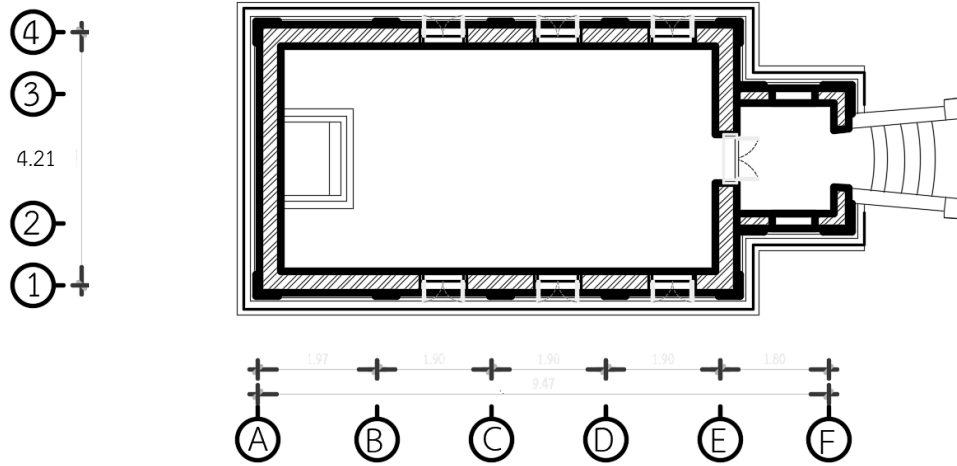
ลวดลายแกะสลัก เครื่องบนของหลังคามีลักษณะเครื่องลำยอง ประกอบด้วย ช่อฟ้า
ตัวลำยอง ไบระกา นาคสะดุ้ง และหางหงส์ที่ทำขึ้นจากไม้เนื้อแข็งแกะสลักอย่างสวยงาม โดยไม่
ปรากฏนามของช่างแกะสลักในชุมชน ดังภาพที่ 7.11

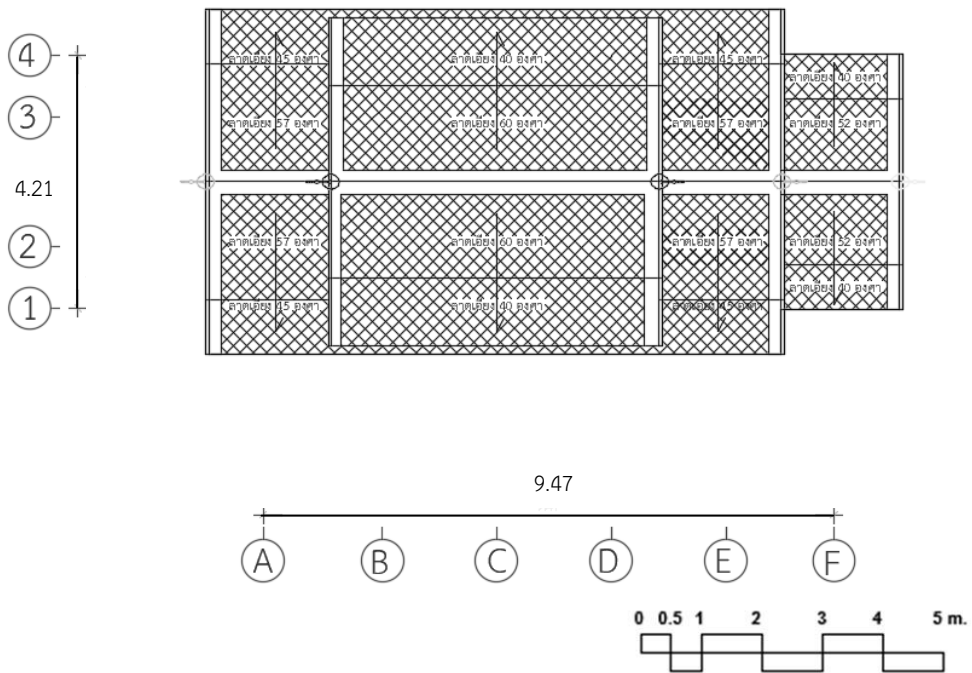
ภาพที่ 7.11 เครื่องบนประดับหลังคาอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

แบบแสดงทางสถาปัตยกรรม

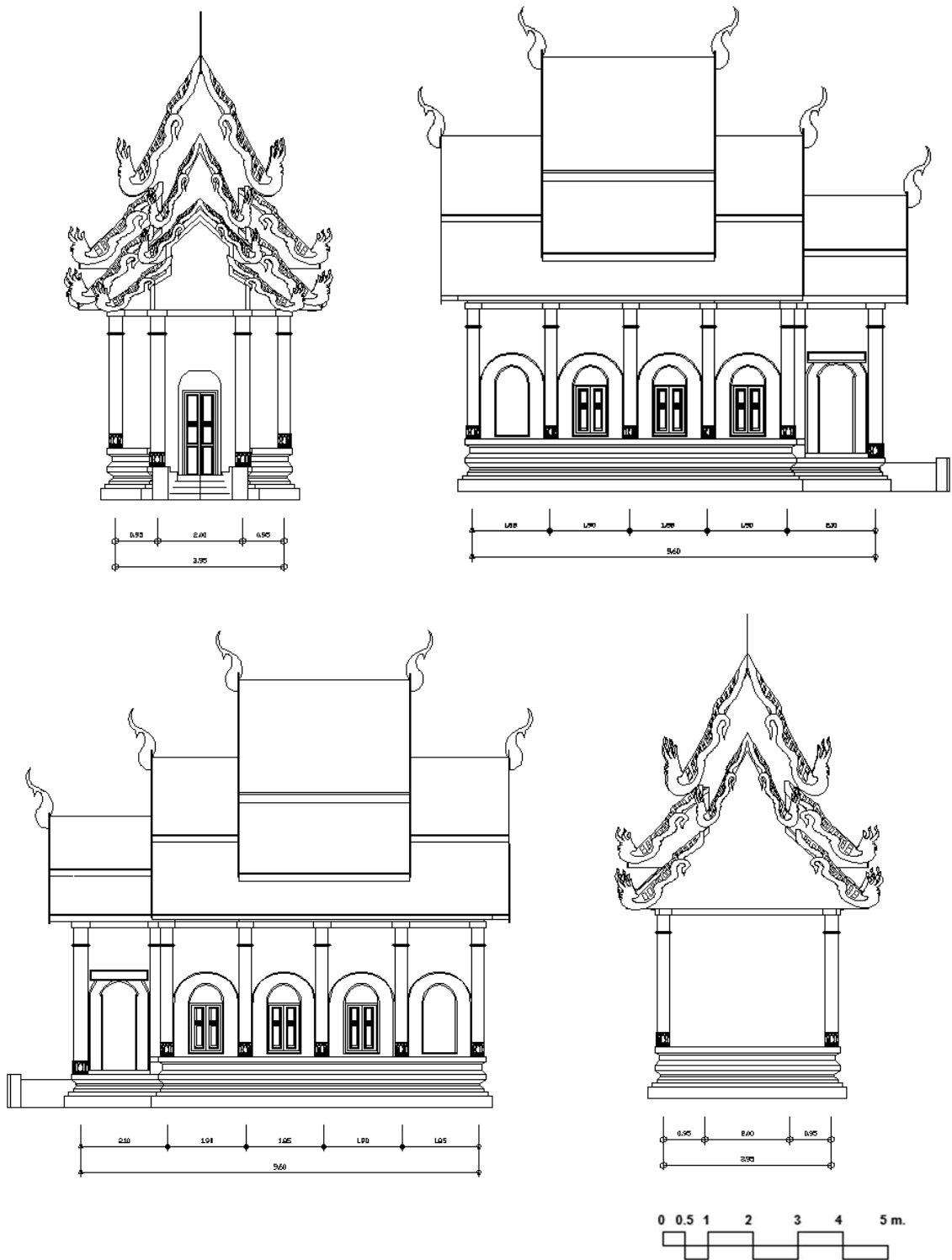
แบบแสดงทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ประกอบด้วย ผังพื้น ผังหลังคา รูปด้าน ทศนิยมภาพและหุ่นจำลอง ดังภาพที่ 7.12 ถึงภาพที่ 7.17 ดังนี้

ภาพที่ 7.12 ผังพื้นของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

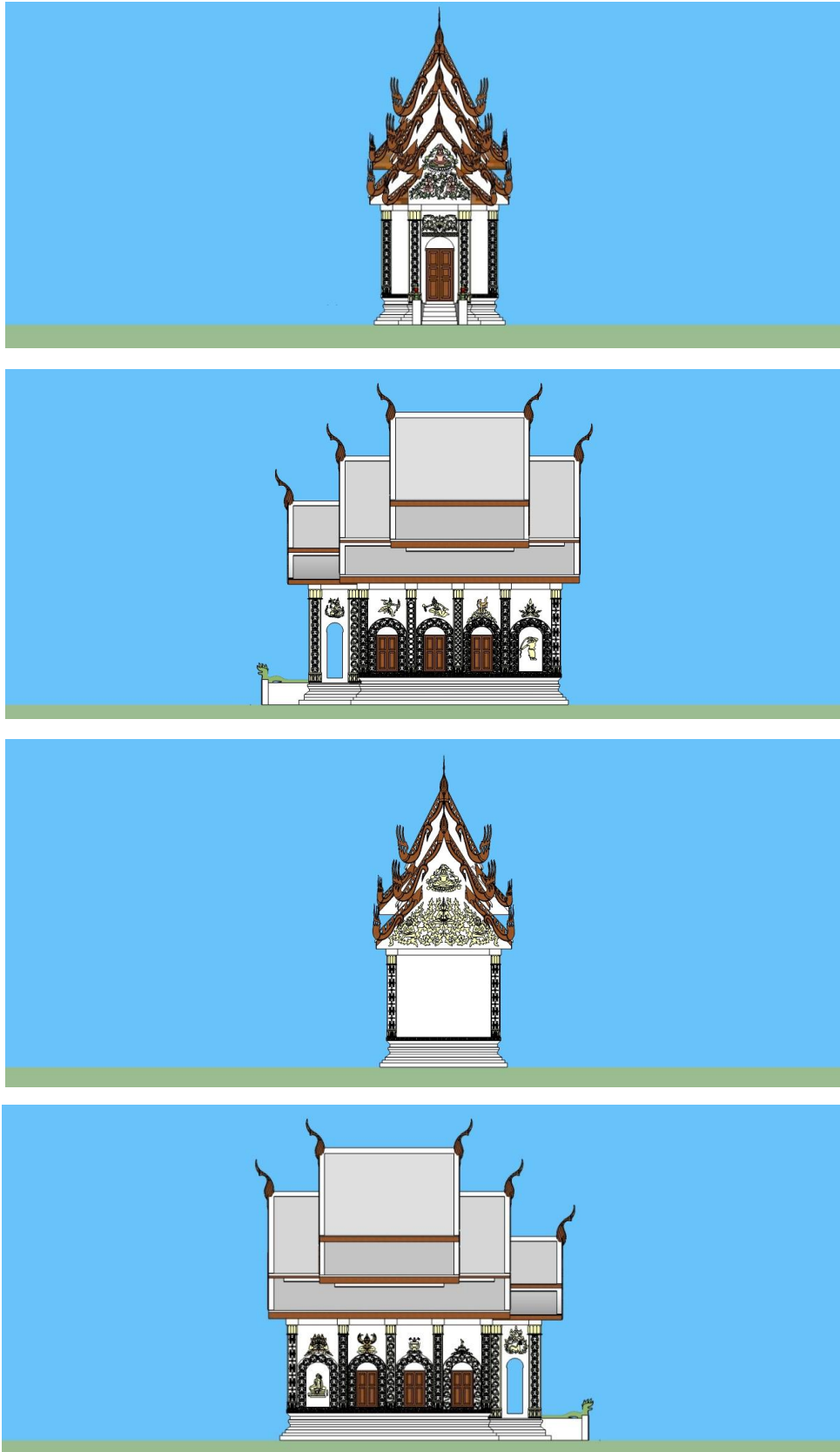

ภาพที่ 7.13 ผังหลังคาของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.14 รูปด้านของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.15 รูปด้านของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.16 ทัดนี้ยภาพของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

ภาพที่ 7.17 หุ่นจำลองของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า

คุณค่าของสถาปัตยกรรม

ผู้อาวุโสในหมู่บ้านที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันจำนวนหลายคนได้ร่วมศรัทธามีส่วนร่วมในการก่อสร้างอุโบสถหลังนี้ จึงมีความผูกพันและภาคภูมิใจในความสำคัญและความงามของอาคารที่มีต่อชุมชนเป็นอันมาก เนื่องจากในอดีตพื้นที่ดังกล่าวไม่มีวัดตั้งอยู่เลยทำให้ชาวบ้านในละแวกใกล้เคียง ต่างเดินทางมาทำบุญที่วัดหนองบัวเจ้าป่าแห่งนี้ ทำให้อุโบสถหลังนี้มีคุณค่าทางด้านสังคม เป็นแบบอย่างในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพ ทั้งด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมแบบศิลปะชาวบ้าน และมีลักษณะกายภาพที่สะท้อนงานของช่างฉนวนในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยชุมชนได้ร่วมกันอนุรักษ์อุโบสถให้คงลักษณะดั้งเดิมและยังขยายผลต่อทางด้านศิลปวัฒนธรรมอื่นของชาวไทยกวย ดังภาพที่ 7.18

นอกจากนี้ จากการทำงานโครงการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย บริการวิชาการสู่ชุมชนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของสาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในปีการศึกษา 2555 และ ปีการศึกษา 2557 รวมถึงการวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสถานะน่าสบายในงานวิจัยของสมบัติ ประจัญสานต์ และคณะ (2556) งานพัฒนาสื่อสารสนเทศชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบอุโบสถพื้นถิ่นที่สร้างสถานะน่าสบายในงานวิจัยของวิสาข์ แผงเวียง และคณะ (2557) และงานวิจัยเพื่อค้นหาสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าเป็นฐานของกฤษณ์ ปิตาทะสังข์ และคณะ (2560) ทำให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของอาคารมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่ชุมชนสามารถอนุรักษ์อาคารไว้ได้เป็นอย่างดี สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พิจารณาให้อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า เป็นอาคารได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเจ้าอาวาสเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทเพื่อรับพระราชทานรางวัลดังกล่าว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นต่อพสกนิกร การได้รับรางวัลดังกล่าวสร้างความภาคภูมิใจเป็นอย่างสูงยิ่งต่อวัดหนองบัวเจ้าป่า ชุมชนบ้านหนองบัวเจ้าป่า บ้านหนองบัวเงิน และบ้านหนองบัวเหนือสปีไป ดังภาพที่ 7.19

ภาพที่ 7.18 ชาวบ้านในชุมชนถ่ายภาพหน้าอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2557

ภาพที่ 7.19 รางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2556

สรุป

อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ตั้งอยู่ที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ อาคารมีอายุราว 72 ปี สร้างในปี พ.ศ. 2488 โดยการนำของโดยมีพระครูสุจิตต์ ธรรมประห์ภู่ (หลวงพ่อเฮา) เป็นผู้นำชาวบ้านในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงที่มีจิตศรัทธา โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเตรียมวัสดุก่อสร้าง และอาศัยช่างฉนวนเป็นผู้ก่อสร้าง กรมศิลปากรได้ทำการบูรณะในปี พ.ศ. 2548 และได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2556

อาคารเป็นอุโบสถแบบทึบ ก่ออิฐถือปูน ขนาด 4 ห้อง ผนังแบบมีมุขลดด้านหน้า สร้างโดยช่างฉนวน หลังคาทรงจั่วเปิด มีลักษณะสองชั้น ๑ ละสองตับ และมีหลังคาลาดที่คลุมมุขหน้าที่มีลักษณะสองตับ มีส่วนประดับหน้าบัน ประกอบด้วย ช่อฟ้า ตัวลายอง ใบระกา นาคสะดุ้ง และหางหงส์ที่ทำจากไม้แกะสลัก ผนังภายนอกตกแต่งด้วยศิลปะปูนปั้นเขียนสีประดับที่เป็นลักษณะของศิลปะแบบชาวบ้าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอุโบสถหลังนี้ยังคงใช้ประกอบสังฆกรรมของภิกษุสงฆ์ อาคารเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทางสังคม ทางการศึกษา และสุนทรียภาพ

คำถามท้ายบท

1. จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน วัดและอาคารอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ส่งผลต่อลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารอย่างไร
2. จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า มีจุดเด่นที่แตกต่างจากอุโบสถพื้นถิ่นในภาคอีสานอย่างไร
3. จากลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ในส่วนใดที่สะท้อนถึงการก่อสร้างของช่างฉนวน
4. การติดตั้งวงกบหน้าต่างที่ริมด้านในของผนังอาคาร ทำให้เปิดบานหน้าต่างค้างได้ 90 องศา มีผลอย่างไรกับอาคาร
5. เครื่องบนหลังคาของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ประกอบด้วยอะไรบ้าง
6. ภาพจิตรกรรมฝาผนังรูปพานรัฐธรรมนูญของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่า ที่เป็นผลงานของช่างพื้นบ้าน สะท้อนได้ถึงเหตุการณ์ใดและมีความสำคัญต่ออาคารเช่นไร
7. การอนุรักษ์อุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าของกรมศิลปากร มีหลักการสำคัญอย่างไร
8. คุณค่าที่สำคัญของอุโบสถวัดหนองบัวเจ้าป่าที่มีต่อชุมชนในด้านใด